

Vydūnas apie tautą, valstybę ir žmoniją

<https://ruvi.lt/2011/02/16/vydunas-apie-tauta-valstybe-ir-zmonija/>

“... Kalbą reikėtų vadinti tautos vėliava. Ji atspindi tautos kraują ir jos jausmų-minčių-norų gyvenimą. Negalima suprasti tautos savybių, nepažįstant jos kalbos. Ir niekuo kitu tauta neapreikš savo širdies, sielos ir dvasios taip, kaip savo kalba.

Kiekviena tauta yra savaip svarbi. Ji savo ruožtu atvaizduoja žmoniją. Kiekviena tauta turi savo prasmę ir savo reikšmę. Ją ji turėtų susirasti ir kiek tiktai įstengdama nešti į gyvenimą.

Valdžia turėtų tarsi dygti iš kilniausių tautos jėgų. O jų uždavinys turėtų būti tarnauti kiekvieno žmogaus pažangai. Valstybė turėtų būti tautos namas, tautos vaikų mokykla. Bet, įsižiūrint į šios dienos valstybes, pasirodo, kad taip labai retai tėra.

Valstybės tvarka tvirtinama įstatymų, kurie žmonių atstovų sumąstomi. Vienok gana dažnai tie atstovai renkami, kovojant priešingoms srovėms, kurių kiekviena ieško labai paviršutiniškos savo naudos. O valdovas, kurs paprastai vieną tų srovių šelpia savo galybei tvirtinti, iš tikrųjų naudojamas visos eilės gudruolių. Jie moka viską taip gražiai susukti, kad valdovas nepajusdamas jų pageidavimams tarnauja ir jų naudai didžią valstybės gyventojų dalį skriaudžia.

Retai tėra kitaip. Ir todėl iš valdžios vidaus, iš valdovų pareina tokiai gyvenimo tvarkai galas. Ateina valdovams bei jų šeimoms pragaištis. O valstybės gyventojai drauge turi kęsti. Taip atsitinka, kai siekiama sau naudos. Paviršiumi galima daug susiglemžti, bet gelmėse viskas griūva.

Bet valstybė gali ir tvirtėti. Sąlyga tam tėra viena. Valdovas turi rūpintis vien žmonių, valstybės gyventojų gerove. Visų žmonių jėgos turėtų būti naudojamos vien tų pačių žmonių labui.

Žmonėms nėra jokio gėrio, jiems duodant vien žaislų ir duonos. Tikrasis kiekvieno lobis yra pilnesnis, šviesesnis žmoniškumas. Valdovas todėl pirma turėtų rūpintis dvasiniu valstybės gyventojų augimu. Vien tame jis turėtų matyti savo valdymo uždavinį.

Laikas auginti žmoniškąją didybę ir išreikšti ją žodžiu, veikimu ir gyvenimu. Lietuvių tauta turi prisidėti prie bendrojo žmonijos kilimo. Ji turi įnešti į žmonijos gyvenimą tam ypatingus akstinus. Tik tuomet ji turi teisę išlikti. Tik tuomet ji yra gyva žmonijos šaka.

Didžiausias rūpesnis yra tautą išlaikyti. Kad nėra tokio supratimo, matyti iš tuščio raginimo pasilikti lietuviais, mylėti savo tautą, kalbą ir tėvynę. Tautą išlaikyti vien kalbomis negalima.

Todėl visuomet turėtų būti klausiami: kaip auginsime tautą. Vien žiūrėdami į jos išlikimą, pamiršime to išlikimo sąlygą – o tai augimas ir auginimas. Tautos augimui reikia visa aukoti. Bet vėl ir vėl turi būti apmąstoma, ar iš tikro tauta auginama. Labai lengvai darbas virsta tautos naikinimu.

Reikėtų „veikėjus“ daugiau pagal tai vertinti, kiek su jais aukštesnė sąmonė tautoje didėja, kiek lietuvių sąmonė jų darbais žadinama, kiek lietuvių dora keliama, kiek jų vidaus gyvenimas turtinamas, skaidrinamas ir puošiamas.

Iš kitų tautų pasimokyti yra labai naudinga. Tik reikėtų pasimokymui imti jų prakilniausius reiškinius. Kaip dažnai lig šiol, visokiu būdu didiname vien tuštumą ir žemumą. Yra net tokių vakarų rengėjų, kurie sušaukia žmones į „vakarus“, žadėdami tik juokų ir šokių lig ryto. Ar manoma iš tikro, kad iš tų vakarų bus kokia nauda? Kiekvienas protingas žmogus žino, kad žadinti žmogaus žemumą reiškia jį silpninti. Ne duona ir žaidimai kelia žmones aukštyn. Taip buvo manoma visuomet tik pakrikimo laikais. Kaip jau sakiau: žmogaus žemumą auginti reiškia jį traukti į pražūtį.

Visose Žemės rutulio dalyse dabartinių žmonių kultūra daugiausia buvo orientuota į išorinį pasaulį bei jo turinį ir skatinama tarpusavio prieštaravimų. O paskui pagaliau paaiškėjo, kad kultūringoji žmonija, nežiūrint visos techninės pažangos, slysta atgal. Vadinasi, turėjo būti kažkas padaryta visai priešingai.

O dabar daugumai žmonių reikia apsiriboti vien tik būtiniausiais gyvenimo dalykais. Todėl jie siekia artimesnio ryšio su žeme ir apskritai su gamta. Jie ieško pagrindinių būties, gyvenimo jėgų. Tokios pastangos turėtų priartinti esminį pakilimą.

Ko pageidautume iš atskiro žmogaus, tas tinka ir visai tautai.

Tauta pakilusi ant aukštesnės pakopos, jei joje pastebima daugiau žmoniškumo. Tada tautos gyvenimas savo dvasingumu, minčių ir nuotaikų pasauliu yra tarytum gerokai skaidresnis.

Aišku, vienos tautos žmonės nėra vienodi. Jų vidaus, dvasinis pasaulis skiriasi išmintimi, stiprybe, esmingumu. Dėl to į bendrą gyvenimo paveikslą vieni meta šešėlius, kiti lieja šviesą ir gyvybingumą. Dėl to jame matyti nuolatinis kitimas. Gyvenimas nuolat pasiduoda permainingoms. Tauta pažangą bus pasiekusi tik tada, kai visos tautos dvasiniame pasaulyje pagausės doros, tikrojo žmoniškumo.

Kai žmogus pasiduoda žemoms aistroms, tada šalia kitų žmonių jis darosi menkavertis, ir šitą savo trūkumą perkelia į visuomenės gyvenimą, tapdamas tamsiąja jėga. Tačiau blogio akivaizdoje suaktyvėja gėris, o blogis pasidaro labiau atpažįstamas.

Su kuo eis, apsispręsti turi individas. Nuo jo tada priklauso ir visuomenės pažanga ar atsilikimas, laimėjimas ar praradimas. Kai į visuomenės gyvenimą gausiau įliejama niekšiško ir žemų aistrų, tada jis nusmunka ant žemesnės pakopos, o kur visuomenės gyvenime reiškiasi kilnūs jausmai, didžiadvasiškumas ir sielos tyrumas, ten gyvenimas pagyvės, labiau suklestės, pasieks aukštesnės vertės, sutvinskės stipresne šviesa.

Kiekviena kylanti kultūra kaip prielaidą veiklumui turi turėti aukštesnio žmoniškumo žmonių su sutaurintu tautiniu savitumu. Tik tokie žmonės savo žmogiškais ir kultūrinėmis vertybėmis gali skatinti kitų suklestėjimą. Šitaip susiklosto tikra kultūra, palyginti su kuria tariama perimtoji iš svetur kultūra tėra vien nubaltintas tinkas. Tik tikrą kultūrą turintys žmonės, visos tautos gali sėkmingai skatinti žmonijos pažangą...”

(Mintys iš Vydūno raštų.)